

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ЖІНКИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
Викладач	ГОЛОВАТА Оксана Олександрівна, викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 5361657
E-mail:	o.o.golovata@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з всесвітньої історії та історії України й дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння методів критики джерел

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни – «Жінки в історії України» полягає в тому, щоб розкрити значення та внесок жінок у розвиток українського суспільства, культури, політики та інших сфер життя

Основними завданнями курсу:

1. ознайомлення з роллю жінок в історії України: від давніх часів до сучасності, включаючи різні історичні періоди (Київська Русь, козацька доба, національне відродження, ХХ століття та інші).
2. висвітлення біографій видатних українок: таких як княгиня Ольга, Леся Українка, Марія Заньковецька, Катерина Білокур, Соломія Крушельницька, Олена Теліга та інші.
3. аналіз соціальних, економічних та політичних умов: у яких жінки здійснювали свій внесок, а також перешкод, з якими вони стикалися.

4. формування гендерної чутливості: шляхом обговорення стереотипів про жінок, їх дискримінації та боротьби за рівні права.

5. розвиток критичного мислення: через аналіз історичних джерел і трактувань ролі жінок у суспільстві.

6. підкреслення значення жіночого руху в Україні: включаючи його вплив на становлення української державності та демократичних процесів.

Цей курс допомагає усвідомити, наскільки важливою була і є роль жінок у формуванні української ідентичності, а також сприяє популяризації жіночих історій, які часто залишалися в тіні.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- ключові історичні постаті: біографії видатних українок та їхній внесок у розвиток культури, науки, політики, літератури, мистецтва й інших сфер.

-Наприклад: княгиня Ольга, Роксолана, Леся Українка, Марія Примаченко, Олена Пчілка, Ліна Костенко.

-Роль жінок у різні історичні періоди:

-У Київській Русі, козацькій добі, періоді національного відродження, революційних подіях ХХ століття, сучасній Україні.

- Особливості гендерної політики в історичному контексті: становище жінок у суспільстві, стереотипи, дискримінація та боротьба за права.

-Вплив жіночого руху: розвиток фемінізму, жіночих організацій та їхній внесок у розбудову української державності.

-Культурні та соціальні умови: як історичні обставини впливали на роль жінок у суспільстві;

вміти:

- аналізувати історичні джерела: для вивчення ролі жінок у різних епохах.

- Критично оцінювати: історичні події через призму гендерної рівності.

- Порівнювати: умови життя жінок у різні періоди історії України.

Висвітлювати роль жінок: у наукових дослідженнях, есе, рефератах, презентаціях та дискусіях.

Інтерпретувати: сучасні соціальні та гендерні процеси, спираючись на історичний контекст.

Розвивати обізнаність: щодо важливості жіночого внеску в різних сферах життя.

Такий підхід забезпечує формування у студентів глибокого розуміння історії України через роль жінок, допомагаючи розкрити маловідомі сторінки минулого.

До розгляду студентів пропонуються програма навчальної дисципліни, плани лекційних і семінарських занять з відповідним навчально-методичним інструментарієм і коротким конспектом, вимоги до самостійної роботи студентів, питання на залік, критерії рейтингової системи оцінювання знань студентів, список рекомендованої літератури, аналізом історичних джерел, переглядом документальних фільмів і дискусіями.

набути соціальних навичок (soft skills):

– здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;

– взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію

вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

1. Загальна характеристика курсу

1.1 Мета курсу, завдання, джерела;

1.2. Аналіз гендерних стереотипів в історичному контексті;

1.3. Формування критичного ставлення до джерел інформації та історичних фактів

2. Жінки в традиційній культурі України

2.1. Роль жінки в побуті

2.2. Народні традиції

3. Жінки в політиці та державному управлінні

4. Жінки у сфері культур:

4.1. Література: Леся Українка, Ольга Кобилянська, Марко Вовчок (Марія Вілінська), Ліна Костенко

4.2. Українські художниці і мисткині збагатили образотворче мистецтво: Катерина Білокур, Марія Примаченко, Соня Делоне (Сара Штерн)

4.3. Жінки зробили важливий внесок у розвиток музичного мистецтва: Соломія Крушельницька, Квітка Цісик, Оксана Линів.

4.4. Жінки активно сприяли розвитку освіти і науки в Україні: Наталія Полонська-Василенко, Софія Русова

5. Жінки в українському визвольному русі

6. Гендерна рівність у сучасній Україні

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен, диф. залік, курс. проект, курс. робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90–100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82–89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74–81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків			64–73

E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	Зараховано	60–63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1–34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protseesu-v-tsntu.pdf> (С. 27–35).

6. Рекомендована література

Основна

Базова

1. Ярослав Грицак. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX - XX ст. [Навч. посібник]. Київ: Генеза, 2018. 360 с.
2. Грабовська Ірина. Путінізм як конфліктогенний фактор світового значення та українська специфіка його проявів. Українознавчий альманах, №24, 2019. С. 111 - 115.
3. Грабовська Ірина. Пошуки шляхів та методів протистояння путінізму: українські реалії. Українознавчий альманах. Випуск 26, 2020. С. 45 – 51.
4. Грабовська Ірина. Жіноче «обличчя» війни України проти російського агресора. Українознавчий альманах, №30, 2022. С. 29 – 35.
5. Грабовська Ірина. Вирівнювання можливостей для жінок та чоловіків versus криза маскуліності (українська специфіка). Соціологічні студії. № 2(21), 2022. С. 6 – 13.
6. Грабовська І.М. Суб'єктивація versus масовізація українського соціуму. «Studia Orientalne». Польща. №4. 2022. С. 71 – 82.
7. Грабовська І. та інш. Сучасне українство: цивілізаційні виклики та відповіді : монографія. 2- ге вид., доповн.; наук. ред. М.І. Обушний; відп. ред. І.М. Грабовська. Київ: Міленіум, 2019. 416 с.
8. Грабовська Ірина, Талько Тетяна. Путінізм та його ідеологічні засади як проблема сучасного теоретичного дискурсу в соціогуманітаристиці. Українознавчий альманах. Випуск 25. К.: «Міленіум», 2019. С. 49 – 54.
9. Жінки українського націоналістичного підпілля: Що ми (не)знаємо про їхній досвід? Новини Західної України. URL: <https://dyvys.info/2017/12/27/zhinky-ukrayinskogonatsionalistychnogo-pidpillya-shho-my-ne-znayemopro-yihnij-dosvid/>
10. Забужко О. «І знов я влізаю в танк...». Вибрані тексти 2012 - 2016: Статті, есе, інтерв'ю, спогади. К.: Комора, 2019. 416 с.
11. Закальська Я.А. Мотивема «зрада» в ліриці національно-визвольних змагань першої половини XX століття. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/4_2018/37.pdf
12. Магда Є. Жінка як ціль та інструмент у гібридній війні. Evropský politický a právní diskurz. 2017. Sv. 4, Vyd. 3. С. 131-136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2017_4_3_22
13. Мірчук І. Філософські студії. Мюнхен, 2006. 582 с.
14. Орлова Т.В. Участь жіноцтва в українських національно-визвольних змаганнях: історіографічний нарис. URL: https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2_009/115-102-21.pdf
15. Роль жінки в українському національно-визвольному русі середини XX століття / Л. Онишко // Український визвольний рух: наук. зб. Львів, 2004. Збірник 3. С. 30 - 38. URI: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/67012>
16. Ярослав Грицак. Нариси історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. К.: Генеза, 2018. 260 с.

17. Ніколаєнко О. О. Методичні рекомендації для підготовки до практичних (семінарських) занять з дисципліни «Гендерний дискурс у вітчизняній історії». Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 35 с.

18. Українська культура в умовах війни: між традицією і новою реальністю: тези доп. студент. наук. конф. (м. Харків, 23–24 березня 2023 р.) / [редактор-укладач Ю. А. Меліхова]. Харків, 2023. 277с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім. В.І. Вернадського

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол №1 від «29» серпня 2024 р